

Донецька обласна державна адміністрація
Департамент освіти і науки
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР (ДООЕНЦ)
Україна, 84333, Донецька обл., м. Краматорськ, вул. В.Стуса, 19,
e-mail: donoenc@gmail.com

Від 09.09.2019 № 176

На _____ № _____

Директору департаменту освіти
Маріупольської міської ради,
начальникам(завідуючим) управлінь
(відділів) освіти міських рад та
райдержадміністрацій

Керівникам з освіти об'єднаних
територіальних громад

Директорам закладів загальної середньої
освіти

Директорам рай/міськ СЮН, ЕНЦ,
комплексних закладів позашкільної освіти

**Про проведення обласної виставки
фоторобіт юних фотоаматорів
«Моя країна - Україна»**

Відповідно до Плану обласних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2019 рік (за основними напрямками позашкільної освіти), згідно з Положенням про обласну виставку фоторобіт юних фотоаматорів «Моя країна - Україна», затвердженим наказом департаменту освіти і науки Донецької облдержадміністрації від 23.01.2017 р. № 11, зареєстрованого в Головному територіальному управлінні юстиції в Донецькій області 13.02.2017 р. № 11/2218 Донецький обласний еколого-натуралістичний центр продовжує роботу обласної виставки фоторобіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україна» (далі – Виставка) у 2019 році.

У квітні-травні 2019 року у Виставці взяли участь 20 учасників, які представили 42 фотороботи. Але не всі учасники, які пройшли реєстрацію за посиланням, надіслали свої фотороботи для участі у Виставці, в той час, як не всі учасники, які надіслали фотороботи, зареєструвалися за посиланням. На сайті ДООЕНЦ розміщені протоколи за квітень і травень та найкращі фотографії. Грамоти учасники зможуть отримати в електронному вигляді.

Робота Виставки продовжується. Для кращого висвітлення робіт учасників, прохання роботи надсилати і у друкованому, і в електронному вигляді.

До участі в обласній виставці запрошуються учні та вихованці закладів дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної, позашкільної, передвищої та вищої освіти і дорослі. Вік учасників необмежений.

Для участі в обласній виставці учасникам необхідно пройти онлайн-реєстрацію за посиланням:

https://docs.google.com/forms/d/1StnNzwwGmfGM9UXRaa0WyMP-VV_5HKZ2S2T22IG1po/edit

та надіслати заявки (додаток 2), згоди (додаток 3) та роботи в друкованому вигляді на адресу ДООЕНЦ (84333, Донецька обл., м.Краматорськ, вул. Василя Стуса, 19) та в електронному вигляді на електронну адресу: moyakraina.don@gmail.com, із зазначенням у темі листа прізвища учасника та назви закладу освіти з поміткою «Моя країна – Україна».

Роботи оформляються згідно з вимогами (додаток 1).

При виконанні та відборі фоторобіт для Виставки можна користуватися **Методичними рекомендаціями по підготовці фотоматеріалів до участі в обласній виставці робіт юних фотоаматорів** (додаток 4).

За додатковою інформацією звертатися на електронну адресу: an_na_gn@ukr.net або за телефоном:

- +380669703939 (Гнибіда Олена Анатоліївна, методист ДООЕНЦ).

В. о. директора ДООЕНЦ

Дмитро Захаров

Умови проведення обласної виставки фоторобіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україна»

I. Загальні положення

1.1. Ці умови визначають порядок проведення обласної виставки фоторобіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україна» (далі – Виставка).

1.2. Виставка проводиться на добровільних засадах з метою виховання в молоді любові до рідної країни, виявлення у юних фотохудожників творчих здібностей та вміння показувати неповторну красу навколишнього світу, які спонукають дітей до патріотичного і естетичного сприйняття культури, архітектури, природи, себе та інших людей, підготовка дітей до професійного самовизначення (далі – учасники).

1.3. Основними завданнями Виставки є:

– пошук і підтримка обдарованої учнівської молоді, залучення її до художнього оформлення навчальних закладів засобами фотомистецтва, формування відповідних умінь і навичок;

– обмін кращим досвідом організації роботи гуртків в позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладах;

– виховання в учнівській молоді національної, естетичної та екологічної культури;

– ознайомлення дітей та молоді із сучасними тенденціями розвитку фотомистецтва.

1.4. Організаційно-методичне забезпечення проведення Виставки здійснює Донецький обласний еколого-натуралістичний центр (далі – ДООЕНЦ).

1.5. Інформація про проведення обласної виставки розміщується на офіційному веб-сайті ДООЕНЦ.

1.6. Під час проведення Виставки обробка персональних даних учасників здійснюється з урахуванням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

II. Порядок і строки проведення Виставки

2.1. Виставка є такою, що діє постійно. Роботи приймаються з 01 квітня до 31 грудня 2019 року у заочному форматі.

2.2. Для участі у виставці претенденти проходять онлайн-реєстрацію за посиланням https://docs.google.com/forms/d/1StnNzwzGmfeGM9UXRaa0WyMP-VV_5HKZ2S2T22IG1po/edit

та подають оргкомітету у друкованому вигляді:

- заявку про участь у конкурсі (згідно з додатком);
- конкурсну роботу відповідно до тематики та вимог щодо оформлення робіт;
- письмова згода батьків на обробку персональних даних дитини (для неповнолітніх учасників);
- згода батьків на фотографування неповнолітньої дитини (додаток 3)

2.3. Підсумки виставки підводяться поетапно:

- **кожного місяця** обираються переможці в кожній номінації, серед яких визначається «Фотографія місяця» (найкраща), яка наступний місяць прикрашатиме сайт Донецького обласного еколого-натуралістичного центру (роботи, які надійшли протягом поточного місяця оцінюються до 5 числа наступного місяця);
- **у кінці року** серед переможців кожного місяця будуть обрані переможці року, серед яких визначається «Фотографія року», що є абсолютним переможцем поточного року і отримує гран-прі (роботи приймаються до 31 грудня включно та оцінюються до 10 січня 2020 року).

2.4. Хід та підсумки виставки оприлюднюються на офіційному веб-сайті ДООЕНЦ до 05 числа кожного місяця та до 10 січня 2020 року. З 01 січня 2020 року починається прийом робіт нового річного циклу.

2.5. Роботи в друкованому вигляді надсилати на адресу ДООЕНЦ (84333, Донецька обл., м. Краматорськ, вул. Василя Стуса, 19) та в електронному вигляді на адресу moyakraina.don@gmail.com, з поміткою «Моя країна – Україна».

III. Учасники Виставки

3.1. У Виставці беруть участь учні та вихованці закладів дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної, позашкільної, передвищої та вищої освіти і дорослі. Вік учасників необмежений.

3.2. Роботи приймаються у наступних вікових категоріях:

- I. до 6 років включно;
- II. 7-11 років;
- III. 12-16 років;
- IV. дорослі (старші 16 років).

УВАГА! Роботи учасників Виставки можуть використовуватись (за згодою авторів) для участі у різних фотовиставках та фотоконкурсах із додержанням авторських прав, тому поверненню не підлягають.

IV. Вимоги до робіт

4.1. На обласну Виставку приймаються роботи учасників у номінаціях:

- **Портрет (репортажний або студійна зйомка, селфі);**
- **Пейзаж (краєвид);**

- **Флора та фауна (фото тварин і рослин);**
- **Натюрморт;**
- **Середовище життя людини (архітектура, інтер'єр тощо);**
- **Жанрове (побутове) фото, репортажна зйомка;**
- **Авангард;**
- **Макрозйомка;**
- **Позажанрове та експериментальне фото (із застосуванням програм Adobe, Photoshop та ін.)**
- **Екофото.**

4.2. Учасник представляє кольорові або чорно-білі фотографії на тему Виставки. Розмір фотографій – не менше, ніж 20*30 см (А4), та мають бути збережені у форматі JPG, JPEG та мати об'єм не більше 3 Мб (мегабайт). Кожна фоторобота повинна бути переіменована (тобто містити прізвище автора, номінацію, назву навчального закладу і коротку назву), наприклад: Іванов_Портрет_Дядя Ваня_Краматорська32.

4.3. Один учасник може надіслати не більше **двох** фотографій в кожній номінації, але не більше 10 разом на місяць.

Конкурсна робота (фотографія) має демонструвати фотографічні навички учасників та передавати красу та унікальність зображуваного об'єкта.

Назва файлу (фотографії) має містити прізвище автора. Вона має відповідати темі номінації, відображати загальну ідею, за бажанням автора фотографія може містити унікальні позначки, які, проте, не мають займати більше 10 % зображення та повинні знаходитися у правому нижньому куті зображення.

4.4. Кращі фотороботи учасників публікуються в науково-педагогічних і науково-художніх виданнях для дітей та юнацтва, беруть участь у фотовиставках та фотоконкурсах за підтримки ДООЕНЦ (за згодою автора) із дотриманням авторських прав.

V. Фінансові умови

Витрати на організацію та проведення Виставки здійснюються за рахунок коштів, не заборонених чинним законодавством України.

Додаток 2
до листа ДОЕНЦ
№ 176 від 09.09.2019 р.

Заявка
на участь в обласній виставці фоторобіт
юних фотоаматорів «Моя країна - Україна»

Дані про учасника виставки	
Прізвище	
Ім'я	
По батькові	
Найменування закладу освіти	
Місцезнаходження закладу освіти	
Вік	
Клас	
Номінація	
Назва конкурсної роботи	
Контактний телефон	
Електронна адреса учасника	
Дані про керівника роботи	
Прізвище, ім'я, по батькові,	
Посада та місце роботи	

Шановні батьки!

У ході роботи постійно діючої обласної виставки робіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україна», у якій беруть участь юні фотоаматори Донецької області, може з'явитися можливість опублікувати фото, відео або творчі роботи Вашої дитини у мережі Інтернет. Це може бути твір, творча робота, зображення, фотографії або ролики з участю дитини, застосовані у виставках та конкурсах на місцевому, всеукраїнському чи на міжнародному рівнях. Люди у всьому світі з доступом до мережі Інтернет будуть мати можливість побачити фото Вашої дитини або відео з її участю, чи її власні фотороботи.

Ми плануємо публікувати такі матеріали та документи лише з Вашого письмового дозволу. Для цього нам необхідно отримати Вашу згоду на публікацію фото та відеоматеріалів дитини, а також дозвіл на публікацію її творчих робіт із зазначенням імені автора та його прізвища.

Будь ласка, ознайомтеся із правилами розміщення дитячих робіт в Інтернеті та зазначте, публікацію яких документів, із Вашої точки зору, здійснювати не бажано.

Дякуємо за Ваше співробітництво!

Розміщуючи роботи Ваших дітей, або фото та відео, на яких буде Ваша дитина, ми будемо керуватися наступними правилами:

- Заборонено публікувати матеріали із зазначенням номеру телефону Вашої дитини, чи її адреси.
- Заборонено публікувати матеріали, які містять будь-яку інформацію, що вказує на місцезнаходження дитини у точний період часу, окрім перебування її у закладі освіти.
- Заборонена публікація матеріалів, які містять небажану інформацію, прямі чи опосередковані посилання на подібний матеріал.
- Перед публікацією робота дитини буде розглянутою та схваленою журі конкурсу чи виставки, склад якого буде затверджено відповідними офіційними документами.

Дозвіл батьків

Я, _____
надаю дозвіл публікувати матеріали мого сина
(доньки) _____, учня
(учениці) _____
_____ в Інтернеті відповідно до правил,
що описані вище.

*Поставте відмітку в рядку з матеріалами, які, за вашим переконанням,
небажані для публікації в інтернеті:*

_____ Ім'я дитини
_____ Особисті фотографії дитини
_____ Фотографії дитини (з занять та заходів)
_____ Групові фотографії.

Підпис батька / опікуна: _____ Дата: _____

*Цей дозвіл буде дійсним до тих пір, поки Ви самі не захочете змінити цю
форму і підписати новий дозвіл.*

*У разі виникнення проблем, пов'язаних з публікацією матеріалів в Інтернеті, Ви
можете зв'язатися з вихователем або класним керівником своєї дитини:*

_____ та/або завідувачем ДНЗ або директором навчального закладу:
_____.

*Свої запитання можете задати працівникам Донецького обласного еколого-
натуралістичного центру, організаторам зазначених заходів, за телефонами:
0668518871 (Анна Сергіївна) або 0669703939 (Олена Анатоліївна).*

Методичні рекомендації по підготовці фотоматеріалів до участі в обласній виставці робіт юних фотоаматорів

Гнибіда О.А., методист Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

При підготовці конкурсних матеріалів можна використовувати наступні рекомендації.

ОСНОВНІ ЖАНРИ КОНКУРСНОЇ ФОТОГРАФІЇ

Фотографія сьогодні — це не просто спосіб зберегти важливий життєвий момент. Завдяки величезній кількості техніки високого класу і спеціальним програмам, можливість зробити зйомку своїм хобі отримав кожен. Художня фотографія як вид мистецтва досить багатогранна. Навіть новачок зможе проявити фантазію в своє задоволення. При цьому кожен знайде для себе улюблений жанр.

Портрет

Портрет — це не тільки зображення особи. Якщо людина зображена на весь зріст — це також вважається портретної зйомкою. Моделі можуть зніматися як на вулиці, так і в приміщенні. Важливо, щоб основний акцент падав саме на людину. Ніякі деталі не повинні відволікати увагу.

Окремо варто відзначити студійну зйомку. Цей вид портретної фотографії є відносно молодим. Раніше таким чином знімали зірок для модних журналів. Сьогодні ж фотосесією в студії може порадувати себе кожен. Художня фотографія при цьому полягає в правильному підборі фону і організації освітлення.

Натюрморт

Це слово пішло від французького «nature morte», що дослівно означає «нежива природа».

Пейзаж (або краєвид)

Класичний жанр, який передбачає зйомку природи, називається пейзажем. Цю галузь фотоіндустрії можна назвати найбільш емоційною. Саме з природи кожен початківець фотограф може черпати натхнення. А деякі знімки настільки дивовижні, що від них складно відірвати погляд.

Фотографії ландшафту зможе зробити кожен. Але суть не в тому, щоб зафіксувати момент. Через зображення повинен передаватися стан душі фотографа. Ускладнюватися процес пошуку вдалого кадру може різними природними явищами. На відміну від студії, на вулиці роботі можуть заважати яскраве сонце, опади або сильний вітер. Іноді фотографу доводиться працювати тижнями, щоб отримати дійсно хороший знімок.

Архітектура

Існує величезна схожість з пейзажем. Різниця лише в тому, що об'єктом

виступають різні будівлі і споруди. Існують також і відмінні особливості. Величезна увага приділяється правильному вибору точки зйомки. Найбільш вигідно зняти будинок можна з височини. Наприклад, один будинок можна фотографувати з даху іншого.

Архітектура є одним з найбільш складних жанрів. Пошук потрібної позиції часто ускладнюється вуличним рухом і погодними умовами. Крім того, через об'єктив фотокамери не завжди вдається передати деталі. Для зйомки архітектури потрібна дорога техніка.

Репортажна зйомка

Мало хто знає, що знімки різних заходів і свят — це і є репортаж.

Вважається, що фотограф просто знімає те або інша подія. Насправді репортаж — це можливість передати не тільки суть тих чи інших дій, але і ставлення до них. Якщо розглядати різні жанри фотографії, то репортаж найбільш точно передає характер фотографа, його емоційний стан і професіоналізм. Якщо проводиться зйомка протесту, приміром, в силах фотографа показати в позитивному світлі як одну, так і іншу сторону. Об'єктивний погляд на речі — одне з найважливіших рис характеру, якою повинен володіти справжній фоторепортер.

Побутові або жанрові фотографії

Передача з допомогою фотокамери повсякденного життя відноситься до жанрової зйомки. Досить часто зображення мають документальну основу. Жанрові фото по своїй суті дуже схожі з репортажними. Професіонал повинен передати життя таким, яким воно є. На знімку можуть бути зображені діти, які грають, прибирає подвір'я бабуся, просить подаяння жебрак і т. д.

Відмінністю жанрового фото є можливість передачі емоційного стану не тільки фотографа, але і самих об'єктів зйомки. На знімку можна побачити радість, сльози, розчарування і злість. Це може бути як вулична фотографія, так і знімок всередині приміщення.

Інтер'єрна зйомка

Вже готовий інтер'єр, створений професійним дизайнером, має свою емоційну навантаження. При цьому завданням фотографа є передати задум абсолютно без спотворень. Інтер'єрна фотографія тісно пов'язана з дизайном.

Ракурс має величезне значення в інтер'єрній зйомці. Від правильно обраної точки залежить, як буде виглядати кімната на знімку. Крім того, один елемент дозволяє прикрасити весь простір. Тому найбільш вигідним деталей інтер'єру фотограф повинен приділяти особливу увагу.

Авангардизм

Як і будь-якій іншій сфері життєдіяльності, до фотозйомки можна знайти нестандартний підхід. Авангардизм — це особливий жанр фотографії. Він характеризується виходом за рамки загальноприйнятої естетики. Для досягнення своїх цілей фотограф може використовувати нестандартні засоби.

Авангард не має якихось певних рис, як інші жанри фотографії. Тому професіоналізм знімка часто відстежити досить складно. Фотографом може зображуватися «друга реальність», яка ніяк не пов'язана з цим світом. Об'єктом зйомки при цьому можуть бути люди, тварини, предмети побуту і рослини. А

зображені вони будуть у **незвичному** для оточуючих вигляді.

Макрозйомка

Цей жанр передбачає отримання зображення у певному масштабі. Багато вважають макрозйомку можливістю фотографувати на маленькій відстані від об'єкта. Але це не зовсім так. Якісний знімок дозволяють отримувати спеціальні об'єктиви. Техніка для передачі об'єктів у великому масштабі коштує досить дорого.

Макрозйомка дозволяє відобразити життя комах, дрібних тварин, а також мікроорганізмів. З допомогою дорогого об'єктива можна сфотографувати навіть комара або блоху.

Нестандартні жанри фотографії

Існують різновиди зйомок, які не можна назвати загальноприйнятими в професійних колах. У першу чергу до них відноситься автопортрет. Якісно зняти себе самого не зможе жоден фотограф. Цей жанр більше підходить для любителів. З розвитком інформаційних технологій автопортрет почав користуватися величезною популярністю. При цьому для того, щоб створити знімок, найчастіше використовують звичайний мобільний телефон.

Екофото

Екофотороботи можуть бути виконані у наступних напрямках:

- ЕкоПроблема – провокаційні фотографії, роботи, які показують негативний вплив на природу, життя людей, мотивуючи необхідність розв'язання серйозних екологічних проблем;
- ЕкоДії – фото людей, які займаються питаннями вирішення екологічних проблем та поліпшують позитивне відношення до природи.

МИСТЕЦТВО ФОТОГРАФІЇ

Художня фотографія — один із видів образотворчого мистецтва (живопис, графіка тощо), створення технічними засобами зорового образу документального значення, який виразно й достовірно відбиває момент дійсності.

Фотографія повинна не просто відображати дійсність, а повинна нести інформацію. Слід враховувати освітленість, композиційне рішення, наявність ідеї, контрастність, яскравість кадру, його смислове наповнення.

10 правил композиції в кадрі

1. Контраст

Щоб привернути увагу глядача до вашої фотографії, у кадрі повинен бути контраст:

- Більш світлий предмет знімають на темному тлі, а темний на світлому;
- Не фотографувати людей на жовтому або коричневому тлі, колір фото буде неприродним;
- Не знімати людей на строкатому тлі, такий фон відволікає увагу глядача від моделі.

2. Розміщення

Важливі елементи сюжету не повинні бути хаотично розміщені. Краще, щоб вони утворювали прості геометричні фігури.

3. Рівновага

Об'єкти, розташовані в різних частинах кадру, повинні відповідати один одному за обсягом, розміром і тоном.

4. Золотий перетин

Правило золотого перетину було відомо ще в стародавньому Єгипті, його властивості вивчали Евклід і Леонардо да Вінчі. Найпростіший опис золотого перетину: найкраща точка для розташування об'єкта - приблизно 1/3 від горизонтальної або вертикальної межі кадру. Розташування важливих об'єктів в цих зорових точках виглядає природно і притягує увагу глядача.

5. Діагоналі

Один із найефективніших композиційних премов - це діагональна композиція.

Суть її дуже проста: основні об'єкти кадру ми маємо в своєму розпорядженні по діагоналі кадру. Наприклад, від верхнього лівого кута кадру до правого нижнього.

Цей прийом гарний тим, що така композиція безперервно веде погляд глядача через всю фотографію.

6. Формат

Якщо в кадрі переважають вертикальні об'єкти – знімайте вертикальні кадри. Якщо фотографуєте краєвид – знімайте горизонтальні кадри.

7. Точка зйомки

Вибір точки зйомки прямо впливає на емоційне сприйняття знімка.

Запам'ятаємо кілька простих правил:

- Для портрета найкраща точка на рівні очей;
- Для портрета в повний зріст – на рівні пояса;
- Намагайтеся кадрувати кадр так, щоб лінія горизонту не поділяла фотографію навпіл. Інакше глядачеві буде складно сфокусувати увагу на об'єктах в кадрі;
- Тримайте камеру на рівні об'єкта зйомки, інакше ви ризикуєте отримати спотворені пропорції. Об'єкт, знятий зверху, здається менше, ніж є насправді; Так, знімаючи людину з верхньої точки, на фотографії ви отримаєте людину маленького росту. Фотографуючи дітей або тварин, спустіться до рівня їх очей.

8. Напрямок

Наш мозок звик читати зліва направо, так само ми оцінюємо і знімок. Тому смисловий центр краще розташовувати в правій частині кадру. Таким чином погляд і об'єкт зйомки як би рухаються назустріч один одному.

При побудові композиції завжди враховуйте цей момент.

9. Кольорова пляма.

Якщо в одній частині кадру присутня пляма кольору, то в іншій повинно бути щось, що приверне увагу глядача. Це може бути іншою колірною плямою або, наприклад, дією в кадрі.

10. Рух у кадрі

Знімаючи рухомий об'єкт (автомобіль, велосипедиста), завжди залишайте вільний простір попереду об'єкта. Простіше кажучи, розташовуйте об'єкт так, як ніби він тільки "увійшов" в кадр, а не "виходить" з нього.

Основні недоліки конкурсних фотографій:

- Невідповідність тематиці;
- Невірний формат;
- Невдале композиційне рішення;
- Переобтяження кадру другорядною інформацією;
- Невміння акцентувати увагу глядачів на основній ідеї кадру;
- Відсутність назви роботи та виконавців;
- Не зазначений керівник роботи;
- Слабке естетичне оформлення;
- Граматичні помилки та описки в тексті;
- Явний плагіат;
- Фотороботи, представлені на конкурс, повинні мати не тільки змістовну, але і художню цінність, вирізнитися сюжетністю.

Список рекомендованих джерел:

1. https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2013/07/130705_wild_photography_ko
2. <http://www.l-house.in.ua/blog/trenujtesja-fotografuvaty-na-domashnih-tvarynah>
3. <https://openmind.com.ua/2015/05/13/travel-photo/>
4. <http://yaryna.net/yak-fotohrafuvaty-tvaryn>
5. <http://yaryna.net/yak-fotohrafuvaty-v-pohodu>
6. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43793224>
7. <https://karabas.live/bozhko-photos/>
8. <https://inspired.com.ua/creative/photography/famous-shots/>